

Vairāk nekā puse vecāku Latvijā savus bērnus mēdz likt pār celi bailēs, ka citādi viņi neizaugs par kārtīgiem cilvēkiem. Taču ar pāršanu viņi izdara lāča pakalpojumu gan paši sev, gan savas atvases emocionālajai veselībai.

Nav nemaz tik pārsteidzoši, ka zemē, kur valsts pirmajai personai pieder citāts "ilgi neesat sists, ja?", vairāk nekā puse vecāku paceļ roku pret saviem bērniem. To atklāj portālā mammamuntetiem.lv veiktā aptauja, kur 59% vecāku atzīst, ka viņi izmanto principā vardarbīgas audzināšanas metodes. Turklāt vairākums no viņiem atbild ar šķietami nevainīgu un attaisnojušu "nē, tikai dažreiz uzšauju pa dibenu". Laikā, kad tik daudz dzirdami pārmetumi par izlaistajiem mūsdienu bērniem, kuriem ir tikai tiesības, bet nav pienākumu, joprojām plaši piekoptā pāršana ir vecāku izmisuma un bezpalīdzības paraugstunda.

Bailēs, ka arī mans bērns būs izlaists, ja es nebūšu pietiekami stingrs, vecāki ņem rokās rīksti. Šīs bailes aizmiglo acis tik tālu, ka mamma vai tētis neredz atšķirību starp audzināšanu un pāršanu. Taču bērnam veltītas pļaukas vecāki pēc gadiem var saņemt atpakaļ dubultā kā neapturamu bumerangu, kas atgriežas gan emocionālā, gan fiziskā veidā. "Bērni, kurus fiziski sit, aug par brīnišķīgiem pacientiem vārda traģiskā nozīmē," skarba ir Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas katedras un klīnikas vadītāja Gunta Ancāne. Aptaujas rezultāti nav trakākais, kas nepatīkami pārsteidz portāla mammamuntetiem.lv īpašnieci un mammu Ingu Akmentiņu–Smildziņu. Daudz vairāk viņu satriec agresīvā komentētāju zāķāšanās portālā zem rakstiem, kuros stāstīts par bērnu audzināšanu bez vardarbīgām metodēm. "Turklāt mūsu portālā komentēšana ir iespējama ar īsto vārdu un uzvārdu, tātad neviens neslēpjas un pāršanu uzskata par... laikam jau metodi, kas raksturo labus vecākus," secina Inga.

Vecāku nekritiskā attieksme pret pāršanu sievietei lika sākt kampaņu Necel roku!, kuras mērķis ir iemācīt vecākiem disciplinēt bērnus bez vardarbīgām metodēm. Ne visi šo iniciatīvu uzņem ar sajūsmu. "Esam pamatīgi nozākāti, tai skaitā izsakot piezīmes, ka, visticamāk, mums nav bērnu. Ir. Šobrīd es gaidu trešo." Viens no biežākajiem pāršanas aizstāvju "argumentiem" ir tas, ka normāls cilvēks bez pāršanas nemaz nevarot izaugt. Sak, mani bērniībā pēra un, redz, kāds labs un kārtīgs cilvēks no manis iznācis. Daļa runā par to, ka pāršana ir teju pašsaprotama un laika gaitā sevi "attaisnojusi" audzināšanas metode, ko esot izmantojuši jau mūsu senču senči. Citi piesauc arī Jāņa Jaunsudrabiņa Balto grāmatu, kurā pāršana labi izklāstīta. Literatūrzinātniece un folkloras pētniece Janīna Kursīte–Pakule norāda, ka iepriekšējo paaudžu atstātajās liecībās rīkste gluži gan neparādās kā pašsaprotams audzināšanas līdzeklis: "Pāršana ar asu rīksti - tā ir "pamāte". Tikums parasti tika audzināts caur darbu, ne pāršanu."

Tas, ka teju pusei no aptaujātajiem vecākiem uzšaušanu pa dibenu nešķiet nekas ārkārtējs, pārsteidz psihoterapeiti Guntu Ancāni. "Vai tad tiešām par to vēl ir jārunā," medicīnas zinātnieci nedaudz neticīgi vaicā, kad zvanu viņai, lai aicinātu izteikties par šo tēmu. Viens no galvenajiem iemesliem, kādēļ vecāki paceļ roku pret saviem bērniem, ir bailes. Piemēram, bailes, ka bērns tiks izlaists un vēlāk kāds

aizrādīs, ka viņi ir slikti vecāki un neprot audzināt. "Tie, kuri uzskata, ka bez pāršanas nevar izaugt normāls bērns, liek domāt, ka viņu fantāzijās normāls bērns ir bezpalīdzīgs, nolaistām rokām, bez iniciatīvas, bez paša gribas. Tāds, kas darīs visu, ko liks, un būs paklausīgs. Kas tas ir? Tas ir ļoti labs kalps vai kalpone, sulainis vai kučieris," skaidro psihoterapeite. Turklāt vecākiem jāērēķinās, ka bērns, kurš bērībā ir kalps viņiem, nākotnē tāds būs arī citiem. "Ja kāda mamma salauzīs sava bērna emocionālo mugurkaulu un izveidos dēlu, kas klausīs uz vārda viņai, tad jāērēķinās, ka šis vīrietis, viņas dēls, nākotnē klausīs uz vārda arī kādai citai sievietei." Savukārt tie, kurus vecāki ieper neregulāri, proti, "dažreiz uzšauj pa dibenu", nākotnē var izveidoties par tiem "briesmīgajiem mūsdienu bērniem", kuriem ir tikai tiesības, bet pašiem ne par ko nav jāuzņemas atbildība. "Ja situācija ir nekonsekventa — tā kā sit, tā kā nesit, tad tas spiediens nav tik nežēlīgs, ka bērna emocionālais mugurkauls uzreiz tiek salauzts. Un bērnam saglabājas tāds kā protests, spīts izturēt to vardarbību. Tā kā no vecāku puses sadarbība nav bijusi konstruktīva, tad bērns savā uzvedībā šo nekonstruktīvo sadarbības veidu vēlāk atspoguļo tādā veidā, kas vecākiem izskatās kā bērna uzvedības problēmas," skaidro Ancāne.

Visu rakstu par bērnu pāršanu lasiet 6. – 12.jūnijā žurnālā Sestdiena!

Resurss - Autors: Elīna Zalāne, Sestdiena. 2014. gada 8. jūnijs 07:05